СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY
УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.
OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.
ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIII. Ч. 39. Джерзи Сіти, Н. Дж., субота, 16 лютого 1935.
VOL. XLIII. No. 39. Jersey City, N. J., Saturday, February 16, 1935. THREE CENTS.

СЕНАТОР ВАҐНЕР ЗА ЗАБОРОНУ КОМПАНІЙНИХ ЮНІЙ

ВАШИНҐТОН. — Сенатор Ваґнер заповідає, що вже найближчого тижня внесе в конґресі проєкт закона про боротьбу між робітниками й підприємцями, котрого головна постанова звертається проти компанійних юній.

Законопроєкт певно викличе завзяту боротьбу в конґресі між прихильниками підприємців та прихильниками робітників. Сенатор уже повідомив президента Рузвелта про свій намір, але опінії президента про проєкт ще не дістав.

Проєкт складає владу вмішування в непорозуміннях між робітниками й підприємцями в руки урядової робітничої ради. Тимсамим він виключає вмішування президента, яке мало місце кілька разів у недавній минувшині.

ВЖЕ ЙМЕНОВАНО НАЧАЛЬНИКА ДОПОМОГОВОГО ФОНДУ.

ВАШИНҐТОН. — Президент іменував ґенерала Роберта Е. Вуда, президента підприємства Сірс, Ровбок енд Ко., головним дорадником щодо видачі 4-міліярдового фонду на робітничу допомогу, про котру закон іще не ухвалений.

У сенаті власне тепер ведеться за нього завзята боротьба. Сенатор Стівер критикував його як необмежене видавання гроша.

ДО СПРАВИ „ПАНУЮЧОЇ" ЗАПЛАТИ.

БЕЙОН (Ню Джерзі). — Коли в конґресі йде боротьба за те, яку заплату має платити уряд людям, котрим він дає роботу замісць допомоги; коли робітничі юнії добиваються від конґресу ухвалення постанови, що уряд має платити заплату, яка панує в даному промислі, „адміністрація публичних робіт" зарядила плачення деяким робітникам, занятим при будові місцевої нової вищої школи, 2 доляри на день понад пануючу тут юнійну скалю заплати.

Вийшло це з того, що „адміністрація публичних робіт" приказала платити робітникам згідно зі скалею заплати, котра обовязувала 30 квітня 1933 року в цій території, а в тому часі тут заплата для ріжних механіків, занятих при будові, була вища, як тепер. Відноситься це передовсім до електричних робітників.

ВИПРАВА ПО ПЕРЕДПОТОПОВІ КОСТИ.

НЮ ЙОРК. — Виправа Американського Музею для Природничих Наук до Вайоминґу вернулася вже домів з незвичайно багатими знахідками. Привезла вона понад 4,000 кісток, що походять з кістяків 20 ріжних передпотопових великих звірів, яких учені називають діносаврами, що жили яких 140 міліонів літ тому.

Д-р Бравн, голова експедиції, каже, що вік, коли ці потвори жили, встановлено через досліджування верств землі, в котрих останки їх кістяків знайдено. Кістяки походять зі звірів кількох родів. Він описував діносаври як величезні ящірки, що жили в ставах і озерах. При вишукуванню принагідних для викопалин місць велику прислугу віддав експедиції літак.

ЗАКОН ПРОТИ ЛІНЧІВ.

ВАШИНҐТОН. — Субкомітет сенатського судового комітету розглядав проєкт про боротьбу проти злочинів. На переслуханню, зарядженім цим субкомітетом, ставали ріжні свідки з домаганням ухвалення закона проти самосудів, себто вбивств юрбою.

ЗАРІБКИ З ВІЙНИ.

ВАШИНҐТОН. — На переслуханню перед сенатським комітетом для розсліду фабрикації амуніції ставали представники підприємства „Нюпорт Нюз Шипбилдинґ енд Драйдок Ко." та признали, що підприємство заробило на будові тяжких кружляків „Оґаста" й „Гюстон" 35 процентів цілого кошту будови. На допити сенаторів один зі свідків признав, що ці зарібки зависокі.

Сенатори питали цього свідка теж у справі корабля „Моро Кесл", котрий погорів на морю коло помережа стейту Ню Джерзі. Свідок говорив, що компанія збудувала цей корабель, як могла найкраще.

Коли його питали, як це так сталося, що два підприємства до будови кораблів подали урядови такі самі кошти будови воєнних кораблів, свідок не міг цього вияснити.

ГАВПТМАН ПРОСИТЬ ДОПОМОГИ.

ФЛЕМИНҐТОН (Ню Джерзі). — Бруно Гавптман, засуджений на смерть як винуватий за викрадення й убивство дитини Линдберга, відкликується через ґазетярів до громадянства, щоби воно йому помогло боронити своєї невинности та зложилося йому на кошти відклику від присуду до вищого суду.

Тимчасом заряд вязниці поробив уже заходи, щоб Гавптмана перевести до так званого дому смерти, себто тої частини вязниці, де засуджені на смерть ждуть виконання кари.

НЕ ХОТІВ ПРАЦЮВАТИ, ДІСТАВ 3 МІСЯЦІ ВЯЗНИЦІ.

До вінніпезької поліції зголосився безробітний Френк Вансина з просьбою про нічліг і поліція його переночувала. На другий день він знов зголосився на нічліг. При тім він заявив, що ніхто не має права силувати його до праці на фармі. Тоді поліція обвинуватила його за волокитство і суд посадив Вансину на три місяці.

УКРАЇНЕЦЬ В ДИРЕКЦІЇ ЗЛУЧЕНИХ ФАРМЕРІВ АЛБЕРТИ.

Одного Українця вибрано перший раз в історії фармерської організації Злучені Фармери Алберти до дирекції цеї орґанзації, а Українцем, що діждався цього відзначення, є добре відомий громадський діяч в Алберті, Т. Томашевський, що був на конвенціях Злучених Фармерів Алберти делеґатом з Ендрю. Конвенція була одною з більших, бо брали в ній участь звиш 400 делеґатів, що репрезентували понад 14,000 членів.

150 ОСІБ У СКАРБНИЦІ КАТЕДРИ.

До Праги приїхала прогулька 150 осіб, яка відвідала теж катедру св. Віта. У хвилині, коли в скарбниці катедри прогульковці оглядали дорогоцінности, нагло хтось замкнув двері і прогульковці опинились у великій опанцерованій кімнаті, якої стіни грубі на пів метра. Між прогульковцями повстав переполох, який побільшували жінки і діти, тимбільше, що з прогульковцями завмкнено провідника з одним ключем. По довгих зусиллях вдалося передати ключ кустосови, але цей не міг відчинити дверей. Щойно поліція закликала специяльного механіка до панцирних кас, який по трох годинах випустив прогульковців на волю.

„БРАТНІЙ" ПРИВІТ.

Робітники Криворіжжя отримали листа від „Пролетарського Фронту" з Канади. Говориться там про потребу боротьби з фашизмом і оборону „соціялістичної батьківщини — СССР". Далі слідують підписи керівників того „Пролетарського Фронту". Ось вони: Свідман, Морґан, Студман, Рубінштейн, Гамерфельд, Зомерфельд, Розенблят і Бронштейн...

Хто вгадає: якої національности ті „пролетфронтовці"?...

ЛІКВІДАЦІЯ ТОВ. „РІДНА ХАТА" НА ХОЛМЩИНІ.

Ще в 1930 р. Ляхи припинили діяльність культурно-освітнього товариства „Рідна Хата" в Холмі враз із коло 200 філіями, розсіяними по Холмщині та Підляшу. Бувша управа товариства внесла рекурс і рекурс тепер полагоджено відмовно. Тепер приступлено до ліквідації майна товариства, при чому адміністраційні власти призначили куратором маєтку українського товариства — Поляка, місцевого адвоката Тадеуша Томашевського, голову союзу леґіоністів і предсідника ґрупи міських радних ББ в Холмі. Треба зазначити, що „Рідна Хата" має свій дім в Холмі, а подібно є кілька філіяльних домів, біліотеки, реквізити театральні та й фонди коло 200 філій.

ФАРМЕР ЗАПЛАТИВ БІЛЬШЕ, ЯК ПОЗИЧИВ, І ВИНЕН ЩЕ БІЛЬШЕ.

Недавно до одної морґеджової фірми в містечку Ватерлу, в Онтеріо, прийшов лист від фармера в полудневім Саскачевані в справі його довгу. В 1917 році фармер позичив на морґедж 6,000 долярів. До цього часу той фармер заплатив ратами на позичку й процент від позички $8,355 і ще винен тепер за той самий морґедж 6,238 долярів. Тепер той фармер пропонує, щоб віритель узяв собі його землю, а йому дав морґедж і нехай би віритель попробував сплатити морґедж...

СІЛЬСЬКИЙ САМОСУД.

У Грушові, пов. Сокаль, зчинився недавно в ночі крик, що в селі бушують злодії. Побудились люди і давай гнати гурмою за двома злодіями, що втікали до сусіднього села Бобятина зі санками, на яких тягнули два колеса від возу. Так пробігли 12 км., аж врешті старший зі злодіїв, 24-літній Ярослав Марцинюк, перемучений утечею, пристанув і стрілив кілька разів до погоні, яка доганяла його широкою лавою. Одначе це людей не відстрашило. Один з них дігнав Марцинюка і вдарив рискалем по голові. Коли Марцинюк упав на землю, кинулися на нього інші і так його побили, що він сконав. Тимчасом його спільник кинув украдені колеса і добіг до села Бобятина, де сховався перед погонею в стодолі, а виполошений звідтам, у власній хаті. Вкінці явилася поліція й арештувала не тільки злодія, але й десятьох селян, що брали участь в убивстві Марцинюка. Слід зазначити, що Марцинюк вийшов недавно із вязниці, де сидів два роки за грабунок.

ВБИЛИ КОРШМАРЯ.

Поліція арештувала чотирох селян з Любіня Великого, пов. Городок, під закидом убивства коршмаря Мозеса Йолеса. Доходження виказали, що це була пімста місцевих людей, які крали рибу зі ставу бар. Бруніцького. 10. січня ц. р. у Городку мала відбутися проти одного з них, Йосифа Лакоти, розправа, на якій Йолес мав зізнавати як головний свідок. 26. грудня м. р. вечором до шинку Йолеса прийшов Лакота з трома спільниками і напивалися якийсь час. Коли врешті вийшли на двір, Лакота стрілив крізь вікно до Йолеса і вбив його на місці. Крім Лакоти арештовано Михайла Ціпору, Йосифа Козьола й Ів. Лукова.

ГОЛОС „ЗЕМЛЯЧКА".

В Москві обходили 15 річницю існування советського кіна. З цієї нагоди кінорежисер Довженко помістив у „Правді" „ентузіястичного" листа, де пише: „Ми готові до війни; ми знаємо, що вона приведе наш Союз до перемоги, під зверхністю найбільшої людини нашої плянети (!) — Сталіна!"

„Постарався" ретельний „малорос"! І не дармо... Дістав за це „ордер Леніна" в нагороду.

СОТНІ ОСІБ ЗГИНУЛИ ВІД МОРОЗУ.

Великі морози навістили Індію. У північно-західній частині Індії померли від морозу сотні народу, засіви знищені зовсім.

ВЕЛИКІ ТІЧНІ ВОВКІВ У ПІВНІЧНІЙ КАНАДІ.

З містечка Принс Алберт у Саскачевані повідомляють, що в північному Саскачевані спостережено великі тічні вовків, що дуже винищують іншого роду звірята. Деякі тічні мають від 30 до 200 вовків.

ПОЖЕЖНО - БУДІВЕЛЬНИЙ ПРОМИСЛ.

Слідство в справі масових підпалів у надвірнянському повіті довело до арештування війта Юрка Мельничука, громадського писаря Антона Мельничука і бувшого коменданта станиці з Ослав, Бронислава Ґарбяка. Вони належали до шайки, що підпалювала будинки у свому селі, а також у Микуличині, Дорі та інших місцевостях. Члени шайки, до якої належали ще перед кількома тижнями арештовані брати Тави та якийсь Мельник, пускали з димом хати й господарські будинки, щоб опісля будувати погорільцям нові доми. На тім незвичайнім промислі доробилися значного маєтку. Слідство викрило, що в останніх чотирох роках вони підпалили кількадесять будинків.

ГАДИНА ССАЛА ЖІНКУ.

Бразилійський „Український Хлібороб" подає таку новинку: В домі місцевого писаря народилась дитина. В ночі мати й дитина спали в одному ліжку. Коли мати пробудилась, побачила зі страхом на собі велику їдовиту змию „жарараку", що спокійно ссала її груди, а дитина ссала її хвіст. Перелякана жінка крикнула і на її крик прибіг чоловік та зручним ударом убив змию. Але жінка з великого перестраху вмерла.

ОРИҐІНАЛЬНЕ ПЕРЕСЕЛЕННЯ.

Ориґінальна переміна населення має наступити поміж Туреччиною і Болгарією. Болгарське населення міста Карафоті, що лежить у Туреччині, має перенестися до міста Кесіеврен, що його замешкують виключно Турки, які переселяться до міста Карафоті.

САМОГУБСТВО З ПРИВОДУ ОПІЗНЕННЯ ПОЇЗДУ.

Підстаршина воєнної маринарки з корабля „Краковяк", Ф. Роткеґель, що перебував на відпустці в родичів, спізнив поїзд, яким мав вернутися до Ґдині. Побоюючись кари за спізнений поворот до служби, Роткеґель вистрілом з револьверу позбавив себе життя.

ОКУПАНТИ ЄДНАЮТЬСЯ З ОКУПАНТАМИ.

Советський і румунський уряд почали переговори в справі направи зруйнованого в часі українських визвольних змагань мосту через Дністер, коло міста Бендери. Окрема комісія почала в Букарешті в цій справі переговори, що будуть закінчені в Москві. Як відомо, до цього часу між советським Союзом і Румунією не було ніякої стичности, і всі переправи через Дністер знищені. Тепер Москва в свому „мирному" поході в Европу спішить затіснити відносини й з Румунією. Остання також не від того... Причина ясна; окуповані українські землі по обох боках Дністра!

ІТАЛІЯ ТАКИ ВИСИЛАЄ ДВІ ДИВІЗІЇ ДО АФРИКИ

РИМ. — Офіціяльно оголошено, що на днях відійдуть до Африки дві військові дивізії для „скріплення італійських пограничних частин". З інших жерел повідомляють, що вже вислано туди коло 15,000 жовнірів.

З того заключають, що таки прийде до воєнної розправи з Абисинією, але не скорше як у травні, бо тепер зачинається слота.

НЕМА МІСЦЯ ДЛЯ НАЦІОНАЛЬНИХ МОТИВІВ.

ЛЬВІВ. — Подають ближчі інформації про всеукраїнську виставу мистецтва, ґрафіки і культури, яку відкрито в Києві. Формою вистава ніби українська, а змістом московсько-інтернаціональна. Ні одного справді національного мотиву творчости в ній не знайти. На це вказують самі назви експонатів: „З маневрів", „Знищимо ворога", „Підвіз провіянту на броненосець Патьомкин", „Розмова Леніна з червоноґвардейцем", „Командіри за картою" і т. д.

ХТО І ЯК АВАНСУЄ У СОВЄТАХ.

ПАРИЖ. — Московська „Правда" з 22 січня б. р. подає, що назначено Криворучка членом воєнного совєту в Москві. „Українське Слово", що виходить у Парижі, подає ближчі інформації про цього Криворучка, що був партизаном у 1919 році, себто тоді, коли українські армії наступали на большевиків. Криворучко „оперував" тоді в районі Вапнярка-Мясківка. Був це безграмотний салдат, що перейшов з початком революції на бік большевиків, і то не через якусь „ідеольоґію", а тому, що міг таким чином легко й безкарно грабити. Відділ Криворучка складався з босячні й молодих одеських жидків. Оперував він на „невтральних" смугах, а як надходили українські частини, — тікав. По закінченню війни почав Криворучко під большевиками скоро авансутати, аж поки досягнув становища „червоного ґенерала". А тепер увійшов уже до установи, яка кермує цілою червоною армією. „Українське Слово" питається: Цікаво буде побачити, що такі „полководці" будуть робити в часі війни не з поневоленим і виголоднілим населенням СССР, лиш із зовнішньою силою?

МОСКОВСЬКА КУЛЬТУРА В УКРАЇНСЬКІЙ СТОЛИЦІ.

КИЇВ. — Пролєтарська Правда" з 22 січня подає оголошення театральних вистав у Києві. Довідуємося, що виставляють такі штуки: В „Всеукраїнськім Домі Червоної Армії" грає московський артист Рейзин, з походження Жид, а вистави московські: „Васточний батальон" і „Даходноє мєсто". В театрі ім. Шевченка грають московські пєси: „Єгор Буличйов" і „Байци". В Державнім Театрі Музичної Комедії йде московська „Лєтуча миш" і т. д.

БЕРУТЬСЯ ДО РІЖНИХ РОБІТ.

САМБІР (Галичина). — З новим роком отворено лікарсько-косметичний кабінет „Даміра". Заведення це відчинила молода абсольвентка Дарія Рабій.

НЕ ДОЗВОЛЯЮТЬ ВЧИТИ РЕЛІҐІЇ.

КОСІВ (Галичина). — В народніх школах (дівочій і хлопячій) учать жидівських і польських дітей реліґії, але нема катехита для українських дітей, хоч у місті є два греко-католицькі священики. Проти цього вже протестують Українці два роки.

УКРАЇНСЬКЕ МИСТЕЦТВО НА „БАЛЮ НАЦІЙ".

БЕРЛІН (У. П.). — На балю Союза чужинецьких студентів у Берліні, який названо „Баль Націй", виставлено кілька касеток українського мистецького виробу. Найбільшу сензацію викликала касетка, виконана українськими політичними вязнями. Німецький журнал „Елеґанте Вельт" приніс світлину найкращої української касетки, що вкрасила стіл, при якому сидить французький посол Франсоа Понсе.

„ЩЕДРИЙ ВЕЧІР" У ВІЛЬНІ.

ВІЛЬНА (Польща). — Українські заточенці-студенти, розуміючи вагу народніх традицій, влаштували 20 січня у власній домівці „Щедрий вечір", на який зійшлася вся українська кольонія. Колядовано й щедровано. Була гарно прибрана ялинка і були національні танки наших найменших. І була тепла згадка про Рідний Край.

50-ЛІТТЯ УКРАЇНСЬКОГО ТУРИСТИЧНОГО ГИМНУ.

ЛЬВІВ. — Туристичні круги пригадують, що 1884 р. відбулася велика прогулька львівського студентства здовж Карпат. Одним з учасників прогульки був Іван Франко, котрий потім описав ту прогульку віршем. Його вірш „В дорогу" став відразу улюбленою піснею мандрівників. Її співають по нинішній день, а пластуни приняли її за свій марш. Минулого року минуло 50-ліття цієї пісні.

УКРАЇНСЬКА ПРАЦЯ В УКРАЇНСЬКІ РУКИ.

ЛЬВІВ. — Ведеться в краю постійна акція за те, щоб Українці купували в українських торговців та щоб усі роботи для Українців виконували Українці.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

У СВІТЛІ КАТАСТРОФИ „МЕЙКОМА"

Вибух на кермовім бальоні американської фльоти „Мейком" та його затоплення в водах Тихого океану мусять відбитися широким відгомоном не тільки в краю, але й поза краєм.

Передовсім катастрофа заставить людей питатися, чому саме згинув „Мейком". Затоплення в океан чотирох міліонів долярів це не жарт. І не перший це „Мейком" упав жертвою такої катастрофи. У квітні 1933 року згинув у подібний спосіб інший кермовий повітряний корабель американської воєнної фльоти, „Акрон", при чому згинули 73 людей. У 1925 році буря віддерла кермовий бальон американської воєнної фльоти „Шенандоа", при чому згинули 14 жовнірів. Ця історія американських воєнних кермових бальонів підсуває питання, чи нема якої основної хиби в цих бальонах, що робить їх таким небезпечним оруддям, що пригадуються слова одної німецької ґазети ще в передвоєнних часах, котра з нагоди летничої катастрофи з літаком, у котрій згинуло кілька осіб, а між ними й французький міністер війни, сказала: „Коли ці літаки будуть у часі війни таким небезпечним оруддям, як вони є в часі мира, то це буде найстрашніше воєнне оруддя, досі придумане". Чи не є це правдою, що кермовий бальон ще не такий удосконалений, щоб надаватися до вжитку для воєнної фльоти? Колиж так, то чому воєнна фльота взялася з такою впертістю будувати один корабель за другим, не дивлячися на те, що кождий з них падав скоро жертвою катастрофи? Чи правдою є це, що, мовляв, цю впертість треба приписати хитрим „сейлменським" штучкам фабрикантів усякого матеріялу, потрібного до будови повітряних кораблів?

У світлі катастрофи встає перед краєм широка програма розбудови фльоти й армії, яку незадовго має рішити конґрес. Ці домагання разом вимагають видатку коло міліярда долярів. Фльота домагається пів міліярда на модернізацію фльоти. Армія домагається коло 400 міліонів на краєву оборону. В тому є сума 190 міліонів на будову „повітряних баз" на границях краю. Далі закупно 2,320 нових літаків. І так далі.

Не сказано, нащо треба видавати таку суму, себто, хто загрожує границям краю, що треба проти нього ставити „бази". Катастрофа „Мейкома" зверне чейже увагу населенню краю, що й справу оборони краю не можна трактувати зовсім інакше, як трактується всі інші справи, себто що всі інші справи розбирається в публичній дискусії, а справу краєвої оборони трактується як тайну, якої святість не може бути нарушена свобідною дискусією. Американське громадянство мусить розглянути справу так, як пристоїть демократії, за котру воно стільки говорить.

„СВЯТОЧНІ КОНЦЕРТИ"

В старім краю розвелася до наших часописах від якогось часу серіозна дискусія на музичні теми. Можна надіятися, що, не зважаючи на розбіжність поглядів, вона принесе народній справі хосен, а зокрема заставить наше громадянство, а й наші музичні кола, поставитися трохи серіозніше до справ, звязаних з нашою музичною культурою. Про це вже була згадка і в нашім органі. Бо й тут в Америці треба нам і на тім полі зачати переводити певну ревізію, і то як громадянсвту так і нашим любителям музики чи властивим музикам. Та щоби це могло наступити, ми мусимо і тут в Америці мати відвагу поглянути правді в очі. І поставитися трохи критичніше до нашого громадянства, наших концертів чи інших музичних імпрез та тих, що їх влаштовують і їх виконують. Отже треба зачати писати про ті справи обєктивно, правдиво, нічого не затаюючи. І треба всім заінтересованим у тих справах ті завваги приймати і над ними застановлятися. До тих належить у першу чергу саме громадянство, а далі святочні чи інші комітети, що беруться влаштовувати ріжні концерти. Далі входять у ту рубрику: композитори, музичні знавці, музики й артисти. А поза ними ще й аматори, що беруться до ріжних аматорських вистав.

Наш композитор і професор музики Нестор Нижанківський помістив у „Новім Часі" з 31-го січня 1935 року фахову оцінку великого святочного концерту, який влаштовано у Львові в Міськім Театрі з нагоди 17-тих роковин проголошення Української Держави. Про цей концерт вже була в „Свободі" згадка. Особливо цікаве було те, що в оцінці того концерту, влаштованого при участи найвизначніших наших оперових сил і фільгармонічної орхестри, видвигнено на перше місце — святочну промову, підносячи глибину її змісту, чого, як відомо, так мало в тих промовах, що їх звичайно виголошується при таких нагодах.

Та якіж є критичні замітки проф. Нижанківського?

Перша замітка: Довжезна концертова програма, яка тревала три і пів години, враховуючи до цього вже й традицийне півгодинне опізнення.

Друга замітка: Концерт названо „величавим", бо публика принимала виконавців рясними оплесками. Та цілість концертової програми — невдала.

Чому? Адже на тім концерті виконано чудові твори Бетовена і Вердія! Так, це правда, що це музичні архитвори. Але... А це „але" полягає в тім, що ті твори не мають ніякого відношення до свята нашої державности! А чейже для цеї цілі влаштовано той концерт.

Третя замітка: Хто є на такім концерті й прислухується такій програмі, приходить до переконання, що в нас нема творів, відповідних для такого свята. А це неправда. І на доказ цього проф. Нижанківський вичисляє низку українських творів, які можна було виконати на святі. А все це твори нові. І додає, що є багато інших більших творів українських композиторів, які годі вичисляти.

Четверта замітка: Як нема відповідного твору на якесь свято, то можна його замовити в когось з численних жиючих українських композиторів, або принаймні запитати когось із них, чи припадково не мають уже готових, іще не друкованих досі творів.

Пята замітка: Щоб усе те можна виконати, треба памятати, що **музичні програми всенаціональних свят мають складати українські музики, не тільки комітети чи поодинокі люди!**

Шеста замітка: На концерті виступала визначна оперова артистка Марія Сокіл, що виступає на ріжних европейських сценах. Признаючи, що вона співала гарно й з відчуттям „Ноктюрн" Барвінського, критик додає, що „на цей раз трохи менш переконливо". Він згадує далі про добре відспівану співачкою арію з опери „Аїда". Але додає: „Думаю, що замісць тієї арії булаб куди відповіднішою для цього свята Людкевича „Спи, дитинко", з кінцевими словами про ждання на героїв".

Сема замітка: На концерті віддіграла симфонічна орхестра П. Козицького „Козак голота", під диріґентурою А. Рудницького. Про її виконання критик пише між іншим таке: „Відчувалось багато пропущених моментів кращої виразовости цього не надто глибокого, але цікавого твору. Краще вийшов бадьоріше задириґований, хоч не все рівно граний марш (сотник Пузо). Дуже реалістично зображений „бій", повний дудніня землі від чвалу кінських копит та маси піхотинців, вигуків, звуку сурм, підсвистувань, а над цим усім, після набігу, апотеозне „Ой, зійшла зоря". Та знову бій, порушливий у темпах та барвний в інструментації. Дуже варто би почути цей твір після кращої підготовки".

Осьма замітка: Публики було вщерть і вже вона поводилась, як пристало громадянам на своїй землі, в урочисту хвилину.

Подаємо оте все тому, що багато зі сказаного можна живцем пристосувати до наших святочних концертів в Америці. А якби ми хотіли над тим усім добре застановитися, то це вийшлоб нам усім на користь.

БОРОТЬБА ЗА ДУШУ НАРОДУ

Американські ґазети подали цікаву новинку: канцлєр Гітлєр на обіді в папського нунція! Виходить, що обід мав ніби приватний характер. Але те менше важне, бо важним є конфлікт, який існує між націвською ідеольоґією й офіційною християнською церквою в Німеччині, як католицькою так і протестантською. Цю націвську ідеольоґію представники католицької церкви в Німеччині виразно називаювь поганською ідеольоґією. Отже вже з того боку є багато причин до напруження між Ватиканом і націвським урядом, який пособляє новому релігійному світоглядови.

Те напруження дійшло в останніх часах до того, що почали говорити отверто про можливість цілковитого зірвання дипльоматичних зносин Ватикану з німецьким урядом. Це певно було й темою розмови Гітлєра з папським нунцієм на тім обіді, про який доносять з Берліна.

Про щож тут іде? На це старається відповісти кореспондент старокраєвого „Діла", Роман Голіян, про котрого була вже в нас недавно згадка, а котрий, обїжджаючи Европу, перебув теж якийсь час у Німеччині і там провірював релігійну проблєму. Свої спостестереження помістив він у „Ділі" в статті „Боротьба за душу народу".

Автор стверджує, що гітлєризм обмежує владу духовенства навіть у таких ділянках як справа релігійного виховання молоді, католицьких орґанізацій і релігійних товарисв, добачуючи з боку духовенства у більшості випадків „спроби саботування здобутків нац.-соц. револуції шляхом опозиції під покришкою оборони релігії".

Гітлєризм жадає не лише повности влади у всіх справах для держави, але ще й крім того має свою власну ідеольоґічну доґматику, що врізується дуже сильно в ділянку релігії.

Кореспондент наводить теж розмову, записану дослівно, яку мав з одним визначним гітлєрівським діячем на тему відношення влади до релігії. Той націвський лідер відповів на запит ось як:

„Наш вожд і канцлер досить часто і виразно заявляв, що держава залишає всім віроісповіданням повну свободу в їхній релігійній ділянці. Але натомісць цікавиться вона тим більше справою, як віруючі християнських церков виявляють своє християнство в ділянці, що належить до держави. За національно-соціялістичною ідеольоґією релігія — це відношення людини до Бога в строгому розумінні цих слів. Так зрозуміла релігія має в нашій державі повну свободу. Натомісць держава ніколи не допустить, щоби яканебудь релігія впливала шкідливо на духа і мораль ґерманської раси".

Голіян твердить, що навіть у німецьких клерикальних колах вірять у „державний розум" Гітлєра і певні, що він не допустить до розриву з Ватиканом. До тих, що так думають, належить між іншими і фон Папен, теперішній німецький посол в Австрії. Він то подає, що „Ватикан доцінює заслуги, що їх поклав гітлєризм у боротьбі з безбожництвом і комунізмом". Доказуючи, що „радикальні релігійні гасла, що їх кидають у маси молоді загорільці зпосеред членів партії, не здобули підтримки ні партійного проводу, ні уряду".

Та є в Німеччині теж визначні люди, які є проти дальших переговорів з Ватиканом. До них належить між іншими міністер пропаґанди д-р Ґебельс. Його погляд такий:

„Стоїмо на ґрунті позитивного християнства. Але ми не є ні католиками, ні протестантами; ми є в першу чергу Німцями! Хто 14 років переходив пекло боротьби за ідею національного соціялізму, той знає, що він сам у собі є своєрідною релігією".

Ґебельс не вірить духовенству, а в першу чергу католицькому. Про духовенство висказався він так:

„На мій погляд, духовенство не було свідоме обовязків, що на ньому тяжать. Як боротьбу з безбожництвом, так також працю в добродійній ділянці лишило воно нам. Католицький центр волів співпрацювати з марксистами".

Реасумуючи те все, Р. Голіян пише між іншим таке:

„В Німеччині тревае завзятий конфлікт між державою і церквою, як католицькою так і протестантською. Иде про примат держави не лише в політичному, але й у духовому житті народу. Релігії залишено лише виконування релігійного культу та строго релігійний вплив на вірних. Християнську етику й науку релігії не викреслено зі шкільних програм навчання, але нема їх у позашкільній виховній системі. Конкордат німецького уряду з Ватиканом був заключений з тим засадничим застереженням, що католицькому духовенству не вільно в ніякій формі займатися політикою".

З протестантською церквою уряд пішов куди дальше, бо тут не є звязаний ніякими двосторонніми зобовязаннями. Тут він намагається згуртувати всі протестантські віроісповідання в одній, державній, протестантській церкві. І тут стрінув він теж великий опір. І був змушений піти на компроміси і переговори.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

ЯЗИКОВІ ПОЛІЦАЇ.

Так назвав кілька днів тому в своїй статті в Герстових ґазетах відомий американський критик М. Л. Менкен членів Американської Академії Штук і Літератури за їх заходи коло чищення американської мови.

„Лиш дехто з них уміє писати самий пристойно цією мовою", каже Менкен; „але дивись, кождий з них уважає себе за опікуна мови".

І він наводить довгу низку слів, котрі ця „поліція язика" пробувала заборонити — без висліду. Декотрі з тих учителів відзначаються природньою глупотою так, що це їх виправдує, але бо з ними йдуть справжні письменники які повинні би бути трохи розумнішими. Вони йому нагадують того перського царя, що зібрався поплисти на добуття Греції, а як йому бурливе море не дало виплисти на час, післав на море слуг та казав їм вибити його батогами.

ВОРОГ НЕГАРНИХ СЛІВ.

Брус Бертон, фейлєтоніст Герстових ґазет, виступив недавно проти вживання негарних слів. Він радить Американцям закинути вживання негарних слів („оґлі вордс").

Між такими „оґлі вордс", котрих він не радить уживати, він подає якраз слово „оґлі".

Ось маємо сторожа чистоти мови. Як той учитель української мови, що говорив: „Не тра вживати слова „тра", а тра вживати слова: „треба!"

УКРАЇНСЬКІ МОВНІ ПОЛІЦАЇ.

Пише Іван Франко в „Молодій Україні":

„В редакції „Друга" прийшло було за завзятої сварки за слово „воловід", якого більшість редакторів — священичих синів — ніколи передтим не чувала і не хотіла допустити в друк; аж виділ Товариства вдався в ту справу і рішив таки не допустити „воловода".

Цікаво, чому Іван Франко приписує сварку за воловода:

„При фарисейськім вихованню, яке одєржували в нас цілі покоління, межі того, що дозволене, а що недозволене в літературі, були страшенно тісні й самовільні".

КАЦАПСЬКІ ПОЛІЦАЇ МОВИ.

Коли проф. Смаль-Стоцький і Ґертнер видали граматику української мови, галицькі кацапи напали на цю граматику за деморалізацію, яку, мовляв, того роду книжка може ширити серед молоді. На доказ небезпеки книжки для моралі молоді кацапи показували, що в граматиці згадується вош.

Чому кацапи вчепилися саме воші? Чи думали вони тим доказати, що хто знає це слово, це неморальна людина, бо має воші? Чи може боялися, що як хто має воші в своїй мові, той може легко дістати їх за обшивкою? Невжеж вони не знали, що від вошей можна встерегтися чистотою тіла й одежі, а не чистотою мови?

Можна розуміти страх кацапів перед вошею, про котру наш нарід каже, що як вош сказиться, то в церкві християнинови на обшивку вилізе; але чи за такі вошачі скандали треба аж мову шкалювати?

Хотіли може кацапи підсунути цим, що українська мова вошива? Але що тоді сказати за англійську мову, в котрій усім відома поезія поета Роберта Бернса про вош, що вилізла в церкві дівчині на капелюх?

Ф. Ґ.

СМАЧНА СЕРНИНА

(Оповідання).

(4)

Спершу наміряв роги відрубати, щоби додати їх до мисливських трофеїв, порозвішуваних на стінах гостинної світлиці. Та коли вже брався до тої роботи, погадав собі:

— Може то небезпечно хабаря давати обрізаного?... То не якийсь перший з краю, а староста! І не з великої приязни дам йому, а за інспекторат... Ще готов розсердитися за те, що я був такий, як то розтратники кажуть, брудний!

— Хоч як серце боліло його, бо роги були дуже гарні, лишив їх.

Директор написав пару слів на візитці, покликав шкільного сторожа і приказав йому візитівку разом з сернюком занести до пана старости.

— А як пана старости не буде? — спитав сторож.

— То буде його жінка, дурню! — гукнув директор.

Сторож пішов. По хвили прийшов назад і усміхнений показав директорови ґульдена. Очевидно, за те, що приніс сернюка, дістав ґульдена на пиво.

— Пан староста були самі? — спитав директор.

— Як би були пан староста самі, то я був би дістав шістку, може й того ні. Пан староста дуже скупі. Були пані. Сказали що пана старости нема дома, бо ще рано поїхали на полювання.

— Маєш бабо редуту! — погадав директор. — Може сам вполює сернюка і моїм вже не втішиться.

Коли смеркалося, до дверей директора хтось застукав. Ще заки директор встиг сказати „прошу", двері відчинилися і увійшов староста. Се сталося перший раз, відколи настав тут старостою. В душі директора радість і трівога, бо не знав причини приходу повітового потентата:

— Чи прийшов подякувати за дарунок? Чи прибіг сказати, щоби я взяв сернюка назад, бо він сам вполював... два... три? Чи може прийшов зробити бучу, бо пізнав, що сернюк здох на якусь небезпечну хоробу?

Аж відітхнув і троха не вмлів з радости, бо староста приступив до нього, усміхнений, подав йому руку і стиснувши її сказав:

— Ваш сернюк неначе з неба впав мені. У мене буде гість, котрого я доконче хотів приняти серниною. Нарошно, щоби роздобути якого цапка, я нині їздив на полювання. Я й заяця не бачив! Спасибіг вам... Ви знаєте, що я умію бути вдячний.

Відходячи, староста задержався на порозі і спитав:

— Коли ви його вполювали?

— Нині в полудне.

— Справді?

— Ось торба ще лежить на столі і рушниця стоїть в куті ще не схована.

— Бо ребра чогось такі червоні від середини... Яка може бути причина?

Директорови потемніло в очах. Та коли пригадав собі, що староста буде рішати про інспектуру, він зараз отямився. Йому прийшла до голови добра гадка. Він відповів:

— Ви, пане старосто, добре оглянули його?

— Або що? Оглянув добре. Саме тому мені впали в очі ті червоні ребра.

— А чи вам, пане старосто, не впало в очі те, що в шкірі нема ніде пострілової діри?

— Я шукав, та не знайшов...

— Бо сернюк стояв до мене задом і куля влетіла в природну діру. З мяса, таким способом поціленого, цілком не витекла кров. Кров лишилася в мясі і тому при ребрах червоне.

— Хіба, що така причина... Як вам коли буде потрібна моя поміч, то... Ви вже знаєте, до кого звернутися.

Староста відійшов, директор щасливий був. Знав, що його інспектор за пару місяців іде на емеритуру. Директор вже бачив себе інспектором. Затирав руки.

— Я цікавий, як йому буде смакувати здохла на хоробу сернина?—спитав себе в душі.

— Чому не мала би смакувати? — погадав. — Буде смакувати як шоколядка, бо він не знає, якою смертю сернюк скінчив. Боже! Що ми, буває, зїдаємо! Деколи шлунок обернувсь би, як би чоловік знав, що йому дали зїсти.

Другої днини возний староства приніс візитівку старости, на котрій стояло:

„Високоповажаний Пане Директоре! Будьте ласкаві завтра зайти до нас в обідовій порі. Поможете нам сконсумувати пресмачну сернину. Поливати буде чим, бо я спровадив дуже добре вино".

— Нема дурних! — погадав директор. — Щастя, що майор запросив мене.

В містечку жив емиритований майор, котрий до школи посилав свого внука і тому намагався добре жити з директором. Директор відписав на своїй візитівці:

— Ваші запросини ущасливили мене, та, на жаль, іще раньше запросив мене майор і я дав йому слово чести, що прийду до нього".

Сю візитівку директор передав слугою староства, котрий стояв під дверми, дожидаючи відповіди.

— Не буде плакати! — погадав директор, коли возний відійшов, — Сі запросини і так не були щирі. Запросив, бо так зробив би кождий, обдарований цілим сернюком. Як би не запросив, то люди казали би, що свиня... Ще ліпше, що мене там не буде, бо староста гадав би, що вже з процентом заплатив довг вдячности, коли його ласка позволила мізерному педаґоґови засісти при столі такої риби, як пан староста! Гадав би, що вже не обовязаний помогти мені до інспектури. Волю, щоби староста далі лишився моїм довжником, аж до хвилі обсадження опорожненого інспекторату.

Коли директор дістав був запросини майора, хотів випроситися, бо дуже не любив довгів вдячности. Потерпав, що реванж забагато міг би коштувати. Тепер, щоби лиш виминути прокляту сернину, і коли вже покликався на ті запросини, мусів приняти їх. Шкільним сторожем вислав до нього візитівку з подякою за запросини із заявою, що прийде.

Майор любив поставитися. Як гостив кого у себе, то годував небудьчим. У старости гості не пили такого доброго вина, яким сей вислужений жовнір частував своїх гостей. Коли директор прийшов до нього, там вже були всі визначніші особи містечка. Не багато їх було, тльки четверо, бо містечко взагалі мало небагато достойників.

(Кінець буде).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЗПРИВОДУ СМЕРТИ МОЛОДОГО СОЮЗОВЦЯ.

Хто жиє, той мусить умерти. Це кождий знає. І я те знаю. Давніше то над тим дуже не застановлявся, але тепер то чогось та думка про смерть нераз находить мені на голову. Мабуть тому, що старіюся. Та я своє зробив. Уже давно забезпечив свою родину на випадок смерти. А що я є в нашій дорогій організації, то й знаю, що і мене по людськи поховають. Бо це дуже гарний звичай у нас, Союзовців, що нас підховано до того, що й статутом обнято, щоб ми віддавали своїм членам останню прислугу. Щойно на таких похоронах, а був я вже на них багато разів, відчувається, що це є наша Союзова Родина. То не є проста річ, а дуже важна, бо промовляє до людського серця, до людської благородности, коли ми відчуваємо потребу й обовязок памятати за тих, що від нас навіки відходять. Цей звичай нехай і в довгі часи придержить наш нарід в Америці при своїх організаціях.

Наш У. Н. Союз зробив щодо цього дуже багато. Бо вже навіть не згадую за те, що навчив нас цінити вагу асекурації. Як умре Союзовець, то кождий знає, що в тій прикрій годині буде кому покрити кошти похорону і буде кому дати допомогу осталій родині. Але тут таки найважніша річ є те людське співчуття, якого за гроші купити не можна. Це є те співчуття, яке висказуємо своєю участю при похоронах наших братів Союзовців.

От такі думки насувалися мені, коли я недавно тому був на похороні 17-літнього молодця, сина нашого Союзовця. І цей молодець був теж у нашім Союзі. Як я поглянув на нього в домовині, то заплакав. Він це мій особистий кревняк, але посвоячений зі мною тим, що походив з українського роду. І кревняк це й Союзовий!

Треба тільки бути на такім похороні, як той, що справили тому молодцеви, а тоді найкраще зрозуміємо значіння і виховну силу нашого У. Н. Союза. На те треба вказувати нашій молоді, бо це і її пригорне до Союза.

Н. Костів.

Курити заборонено.

— Пане кондукторе, чи тут вільно курити? — питається подорожний залізничого кондуктара.

— Ні, пане.

— Відкіляж тут стільки недокурків?

— Це покидали гості, які не питаються, чи вільно курити.

Добрий спосіб.

— Якби то я могла відівчити мого чоловіка, щоб не світив сірників до штанки?

— Справте йому целюлюідові штани.

Два лиха.

— Знаєте, мамо, — жаліється зять своїй теща — з вашою дочкою щось не в порядку. Коли я вечором вийду з хати, вона грає ролю ображеної, колиж я останусь дома, грає на фортепяні.

ПОЛЬСЬКА ГОСПОДАРКА.

Польща спроваджує із закордону багато каваяру, вин кримських, еспанських, помаранчі, мандаринки, оливки, футра, риби з Большевії й інші артикули „щоденного вжитку", а рівночасно утруднює незаможним людям... купувати цукор, нафту, сіль, сірники і т. д. Чому утруднює? Тому, що ті артикули продає польський державний монополь, одначе ціни навіть не думає знизити.

Та дивовижна „політика" доводить до таких явищ, що на польсько-литовській границі процвітає сильно перепачковування до Польщі... польського цукру та польської соли. В. pp. 1933—1934 перепачкували з Литви до Польщі 150,000 кг. соли (15 вагонів). Причина: ціна польської соли на Литві, якої 1 кг. коштує 18 сотиків, а в Польщі... 36 сотиків. В цьому році з Латвії до самого лише віленського воєвідства перепачкували 20,000 кг. польського цукру. І знову причина — ціна. В Латвії 1 кг. польського цукру коштує 1 зл., у Польщі 1 зл. 35 сот.

Відомо вже загально, що в Англії кормлять польським цукром безроги, бо коштує їх дуже дешево. Зате селяни не можуть собі в Польщі купити цукру, бо для них задорогий. Вони виробляють собі домашнім способом якусь „мелясу" з буряків. Та за таку „нелегальну" фабрикацію цукру влада гостро карає.

У суді.

— То ви бачили, як той ґенґстер убив вашу тещу; вдаривши її в голову кінською підковою? І що ви зробили?

— Я подумав собі, що то таки правда, що підкова приносить щастя.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.

Щедрівка на інвалідів.

Жіночий патріотичний клюб, під назвою Дочки України, від. 24 Союза Українок, не забув про Рідний Край, і ходив щерувати на інвалідів.

Щедрували: Агафія Кіценюк, Агафія Кінащук, Марія Герета, Олена Яцків, Христина Возняк. Анастасія Огар, Параня Ількув, Анна Слободян, Євдокия Галінович і Марія Бурбеляк.

Щедрівку зложили: Р. Слободян $3; по $2: П. Остапчук, В. Кардаш; по $1: Агафія Кіценюк, С. Чечіль, Марія Герета, Євдокія Галінович, Анастасія Огар, Агафія Кінащук, Текля Костишин, адв. І. Грабар, И. Бурбеляк, д-р Дж. Сафернштайн, Юлія Савонь, Т. Магдич, Анна Адух, Целя Джулинська, Маргарета Бусько, Марія Френкевич, И. Билець, Г. Закорчений, Т. Луняк, Г. Євусяк, Л. Малафій, Анна Олекса, Анна Світич, Марія Поливчак; по 50 ц.: Христина Возняк, Анна Шіфер, С. Фуртас, Параня Чечіль, Параня Ільків, С. Пограничний, Ксеня Лиса, Агафія Гондович, М. Стиранка, М. Ядловський, Марія Лещук, а Катерина Бігерт 25 ц. — Разом защедровано $36.75, і ті гроші вислано через Обєднання на призначену ціль.

Маруся Кіценюк, секр.

ЗАКОН ПРО НИЩЕННЯ КАКТІВ.

Кілька фармерів у південній Африці замовили собі ріжні породи кактів для прикраси своїх огородів. Та тропікальний клімат так знаменито вплинув на розвиток кактів, що вони страшно скоро стали поширюватися, так, що в Ґраґамтавні мусіли вжити більше як 200 робітників, щоби з усієї околиці викорінити какти, які стали рости там, наче яке хабазія. Крім того парлямент ухвалить окремий закон для нищення кактів у південній Африці.

ТУРКИ МОЖУТЬ ВЖИВАТИ НІМЕЦЬКИХ СЛІВ.

Комісія для обнови турецької мови одержала дозвіл влади, що може в словарі турецької мови доповнити недостачі з технічної царини при помочі німецьких слів. Всі технічні вислови, які годі заступити турецькими словами, бо таких слів турецька мова не має, урядово заступлять відповідними німецькими словами. Коли в німецькій мові нема відповідного слова, можна взяти технічний вислів з французької або англійської термінольогії.

ШТУЧНИЙ СМАРАҐД.

Берлінські часописи повідомляють, що вперше в писаній історії світа вдалося виробити штучний смараґд. Зробили такий смараґд два німецькі хеміки, д-р Еґер і д-р Еспіґ.

Рудольф Левіт.

ЗА ПРОШЕНИМ ХЛІБОМ

(Входові двері. Хтось стукає).

Пан (відчиняє): Що скажете?

Прошак (покірно): Бідний старець просить ласкаво кілька центів.

Пан (рішучо): Дуже мені прикро, та не можу дати.

Прошак (жалісливо): Ах, ласкавий пане!

Пан: Прийдіть у пятницю.

Прошак (сумно): У пятницю?

Пан: Так.

Прошак (зі смутком): У пятницю, а сьогодні щойно субота.

Пан (розкладає руки): Га, нема ради!

Прошак (зітхає): Ах Боже, Боже...

Пан (зворушений): Добрий чоловіче... вірте мені, що тепер не маю дома навіть шматка хліба.

Прошак (жалісливо): То може кілька центів.

Пан: Не маю ні цента.

Прошак (недовірчиво й розпучливо): — Ах, страшні часи, нинішні люди лихі й без серця.

Пан (з великим жалем): Якжеж можете щось такого говорити... Та коли хочете конче знати, то подивіться! (вивертає кишені). А коли хочете ще щось бачити (вказує на свої штани). Вже два дні не виходжу з хати, бо як я схилявся, трісли мені штани.

Прошак (зворушений): То страшне. Така велика діра та й ще до того в такому невідповідному місці (співчуваючо). Та не маєте бодай якогось плаща, або загартки, щоби бодай так закрити діру?

Пан (зітхає): Нічого. Все помандрувало вже давно до заставничого дому. Навіть фіранки й капа з ліжка (схвильований), а до того ще пекар і молочарка відмовили боргувати мені. І так, як мене тут бачите, нині ще не мав я в устах нічого, лише трошечки ґуми до жування.

Прошак (втирає собі очі хустиною): То страшне, страшне... (похитує сумно головою). Так, так, тепер страшні часи. Голод і нужда, куди лише чоловік обернеться. Я, прошак, знаю це добре, бож багато ходжу й багато бачу... (тихцем): Та колиб я міг помогти вам якоюсь дрібничкою?

Пан (також тихцем): Щож це вам приходить до голови? Чи ви збожеволіли? (втягає скоро прошака до хати, причому раз у раз йому кланяється). Прошу ввійти... (зачиняє двері). Отже, як вам кажу, пане, не вільно мені приняти вашого такого щирого та шляхотного предложення.

Прошак: Чомуж би ні?

Пан: Бож не знаю, що як і коли...

Прошак (махає легковажно рукою): Ах, тим не журіться... (дає йому повну пригорщу дрібних грошей).

Пан (малощо не плаче): Алеж...

Прошак (великодушно): Я вже тут колись при нагоді загляну до вас...

Пан (кланяється низько): Хай Бог тисячкратно нагородить вам...

Прошак (добродушно): Дабре, добре.

Пан (зітхає): Ах, то раз часи!

Прошак: Так, так, погані часи... (притишеним голосом): Та вірте мені, нині навіть людям, які мають гроші, годі так дуже завидувати. А вже передовсім, коли хто має три дорослі дочки-відданиці.

Пан (усміхається): А то чудове!

Прошак (здвигає плечима): Я мусів мучитися всеньке життя та щадити кожний випрошений цент, щоби якось забезпечити собі старість.

Пан: О-о!

Прошак (нахмарив чоло): А сьогодні мушу дрижати зі страху, щоби мені хто не вкрав того всього.

Пан (цікаво): Якто? Чому?

Прошак: Ну, так. Коли чоловік зложив гроші на отвертому конті в банку, тоді попросту годі спати з журби, що податкова влада попаде на слід, а коли переміняв свої гроші на чужу валюту, то й це сьогодні небезпечне при вічній девалюційній тенденції... (тяжко зітхає). Колиж чоловік крім того вложить гроші в якесь підприємство, може приключитися, що за одну ніч гроші: фю!.. словом банкротство. Та що маю багато про це говорити?... Виж це певно самі добре знаєте.

Пан: Самособою, це зовсім ясне та самозрозуміле...

Прошак: А бачите!

Пан (гостро): Та як можна бути таким легкодушним для власних грошей!

Прошак: Алеж...

Пан: Тут нема ніякого „але"! Це легкодушність і кінець!

Прошак: Щож маю робити? Чи маю ховати гроші в панчоху, або в сінник і тимсамим зректися процентів, не згадуючи вже того, що може впасти курс!

Пан (гостро): Це ніяке оправдання!

Прошак (здивовано): Що?

Пан: Питаюся вас просто та ясно: Чому ви не обезпечитися в асекураційному товаристві... (із запалом): Головно, коли треба думати про будучину трох дорослих незамужніх дочок.

Прошак (тихцем, покірно): Я про це взагалі не думав.

Пан (лагідніше): Бачите, це знову щось іншого, та, дякувати Богу, ще не запізно!... (Щиро, одначе рішучо): Ви обезпечитеся в асекураційному товаристві... Колиб ви, не дай Боже, померли, тоді ваші доньки дістануть усю асекураційну суму... А що я припадково є асекураційним агентом, полагоджу це якслід і по фаховому. Чи можу просити ваше назвище й адресу... Краще справу полагодити негайно!

Прошак: Добре, та я волів би цю справу обговорити при неділі... Маю тоді більше часу... Може схочете в неділю зайти до мене (пише назвище й адресу): Знаєте, я маю на краю міста гарненьку вілю... То прийдете?

Пан: Дуже радо!

Прошак: А ось гроші на авто... Бо моя віля доволі далеко. (Виходить і стукає до сусідніх дверей): Бідний німецький старець просить милостині...

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.

Коляда на народні цілі.

З нагоди Різдва Центральний Комітет Українських Національних Орґанізацій зарядив коляду на Рідну Школу в краю. Гр. Микита Ґалінович і Іван Ґенеґа прибрав звізду, як це робили колись у рідному краю, як ходили по коляді. Колядою занялись гр. Микита Ґалінович, Стефан Мигила, Іван Клок, Константин Пілат, Сень Янків та молодь. У місцевих патріотичних громадян заколядовано $63.50. Видатки: на автомобіль $2, а на прикрашення звізди $1.05. До Обєднання вислано $60.50, з призначенням: на Рідну Школу $45.50, а на філію „Просвіти" в Сяноці, на Лемківщині, $15.

Коляду зложили: Р. Слободян $3; по $2: о. Й. Чаплинський, М. Світич, І. Кіценюк, К. Качуряк, І. Олекса; по $1: С. Задурецький, С. Чечіль, С. Фуртас, К. Пілат, Г. Кінащук, М. Ґалінович, І. Клок, П. Кардаш, І. Ґенеґа, М. Сухорський, М. Фецула, М. Процак, В. Левчик, І. Павлик, М. Ядловський, М. Гринішак, М. Ґенеґа, В. Ґреґа, П. Сташко, М. Могила, М. Костишин, І. Кузьо, Анастасія Огар, І. Грабар, Я. Лешак, І. Картичак, Юлія Жарська, М. Френкевич, Ю. Гвіздь, Параня Ільків, Кузьмінська, С. Яцків, Ксеня Лиха, Т. Матвієць, О. Федірко, О. Семан, Т. Кобрин, Софія Закорчена, Й. Борбиляк, С. Пограничний; по 50 ц.: С. Могила, Анастасія Бабич, І. Воробель, Гандович, Катерина Ковальчик, Ф. Космида, К. Возняк, А. Брода, А. Полянський, Ю. Роджиняк, Г. Касир, М. Безкоровайний, Н. Богдан, Тессі Ґрізівчак, Ф. Ґлюк, Н. Мариць, Петришин, Анна Сокира; по 25 ц.: Д. Фортуна, Каролина Скоренька, І. Лахайовський, Анна Теличка, С. Корнас, М. Корнас.

Іван Клок, фін. секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На народні цілі.

На своїх річних зборах тов. „Зоря", від. 69 У. Н. Союза, ухвалило $15 на такі цілі: $5 Рідній Школі, $5 Лемківщині, $5 матерям по бл. п. Данилишинови і Біласови.

За Уряд Тов. „Зоря":

Й. Забавчук, предс.;
С. Назаревич, касієр;
Е. Парницький, секр.

ВИСТАВКА УКРАЇНСЬКИХ ВИШИВОК В НЮ ЙОРКУ, Н. Й.

з увагою на всі українські землі, відбудеться під опікою С. СЕВЕРИНИ Чсв. ВВ., учительки Укр. Дівочої ґімназії у Львові

В ЧЕТВЕР, ПЯТНИЦЮ І СУБОТУ, 14—16-ГО ЛЮТОГО 1935

кождого дня від години 3-тої пополудни до 9-тої ввечір.
В ШКІЛЬНІЙ САЛІ НА ДОЛИНІ В ДОМІ ПІД Ч. 30 Іст 7-ма ул.
Вступ 10 центів.

Вистава закінчиться ЛЕКЦІЄЮ ПРО НАРОДНЮ НОШУ В НЕДІЛЮ, 17-го ЛЮТОГО в годині 1-шій пополудни, в Укр. Народ. Домі за безплатним вступом.

Рефереруватиме С. Северина. 37,9

ЧАСОПИСИ В ЕСКІМОСІВ

У сьогоднішніх часах справді булоб тяжко знайти якийсь куток у світі, що є у звязку з цивілізацією, а в якому не виходила би бодай яка-така ґазета. Маємо сьогодні навіть полярні часописи в Ескімосів. Головний редактор Крістофер Лінґе. Часопис Крістофера Лінґе виходить у Ґренляндії. Редакція часопису є в Ґодтґаді (Добра Надія). Там виходить часопис раз на рік і розходиться по всьому краю. Часопис читають Ескімоси в довгі полярні ночі, довідуються про події, які відбувалися в далекому світі. Самособою, що вістки ті перестарілі й коли в шатрі Ескімос читає, що нпр. у Франції настала нова влада, то ця влада вже давно уступила. Коли Крістофер Лінґе хотів свою ґазету видавати раз на місяць, то не знайшов передплатників. У цій підбігуновій країні вистарчить людям, коли раз на рік дістануть часопис, який дає їм матерія для читання на цілих 12 місяців.

Що цікавить Ескімоса? Світова політика дуже мало. Зате більше цікавиться цим, як живуть інші народи. Так вони довідуються, що у віддалі багато тисяч миль на південь є люди, які мають чорну барву шкіри, а в яких є так горячо, що вони можуть жити й без одіння. „Неправдоподібне", говорять собі малі полярні люди, зодягнені в грубі шкіри та цікаво слухають кожне слово, що виходить із уст читаючого.

Хоч Ескімоси ніколи не бачили залізниці, то літак для них зовсім відома річ. Багато летунів перелетіли Ґренляндію по дорозі з Америки в Европу та навпаки. Там осіли були італійські літаки під проводом ґенерала Бальба. Зі свого річного часопису довідались Ескімоси, що малий чоловік з чорною борідкою щасливо вернувся до Італії.

Ескімоські часописи мають велику прикмету: вони нічого не коштують. Данська держава, яка має протекторат над цією країною снігів і ледів, уважає цю ґазету найвідповіднішим засобом для ширення культури й тому дає гроші на це видавництво. Це зрештою говорить і сам заголовок часопису: „Атуагагдліютіт". Це значить у нашій мові: „Безплатний вісник".

Нелегко бути головним редактором часопису на найдальшій границі цивілізації. Крістофер Лінґе мусить усю роботу рибити сам. Він працює при апараті, приймає найновіші вістки, пише статті, сам є і складачем і друкарем і сам розвозить ґазету каяком, або на лещетах від племени до племени, що розкинені понад Ледяним океаном і по снігових полях.

У своїй великій хаті має Лінґе дві друкарські машини й одну переплетничу машину. Машини працюють при помочі нафтових моторів, та коли нафта замерзне, стане ціле підприємство. Тоді головний редактор мусить виявити і талант механіка, щоби машини знову привести до порядку. Тепер дістав до помочі двох Ескімосів і коли вони вивчаються того заняття, тоді самі Ескімоси видаватимуть ескімоські часописи.

В нагороду за неструджену працю дозволила данська влада редакторови Лінґе на безплатну подорож по Европі. Він подорожував по Европі здовж і впоперек, бачив і переживав усе, про що досі лише читав і чував. Бачив величезні машини світових часописів, що мають свої камениці на багато поверхів.

В ОБОРОНІ РИМСЬКИХ ГОЛУБІВ.

Церковна влада в Римі поробила старання, щоби усунути почасти голубів з площі св. Петра. Тих голубів є тисячі й вони занечищують площу й околичні будинки, а також славні мармурові стовпи на площі св. Петра. Та ця постанова влади викликала велике обурення в римських часописах, які обвинувачують церкву, що хоче винищити тих голубів, які є там від непамятних часів. Ті закиди римської преси спонукали губернатора Ватиканського Міста, маркіза Серафінія оголосити урядову заяву, в якій твердить, що церковна влада не думає вигублювати голубів. Хоче лише систематичними засобами не допустити до того, щоб голуби не множилися занадто, тай так, щоби не доходило до неприємностей, які досі багато разів траплялися підчас церковних обрядів на самій площі.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

Невелика втрата.

— Для одної жінки втратив я все майно!

— А я голову!

— О, то ви викрутилися сіном!

НЕЗАҐНУЗДАНИЙ ТАРЗАН. (192)

Червона шпигунка й Роджер обернулися скоро й побачили велику котюгу, що скочила до них. Як Тарзан гнав до них, пантера його побачила. Інстинкт сказав пантері, що великан хоче позбавити її добичі.

Шіта була голодна, і їй не хотілося позбутись так легко мяса, котре вона вже вважала своїм. Дівчина здушила окрик, що мимоволі вирвався їй з горла, як вона побачила люту звірюку, що так близько вже гнала на неї. Хоч Роджер був без зброї, він піпхнув дівчину позад себе.

Заслонивши в цей спосіб дівчину своїм тілом, Роджер станув лицем у лице до пантери. Тарзан завважав це й, хоч він привик бачити відвагу, його цей крок безнадійної відваги захопив. Нападаюча пантера зближалася скоро.

Віддаль між Шітою і її жертвами не була велика. Ще кілька хвилин і могутня котюга вже досягне жертви та забе їх. Але хоч Шіта була скора, Тарзан теж був скорий. Англійський летун побачив, як Тарзан мигнув попри нього як вітер.